Konkurentsiamet

Universaalse postiteenuse osutajale põhjendatud tasu kooskõlastamis- ja järelevalvemenetluse läbiviimiseks vajalike andmete esitamise juhend

Tallinn 2026

SISUKORD

1 SISSEJUHATUS 3

2 MÕISTED 3

3 KÜSIMUSTIK UPT OSUTAJALE 4

4 KÜSIMUSTIKU TÄITMISE JA ESITAMISE KORD 5

LISA 1. TAOTLUSE LEHEL „KASUMIARUANNE" TOODUD VEERGUDE SELGITUS 8

1 SISSEJUHATUS

Postiseaduses (edaspidi PostiS) on sätestatud, et universaalse postiteenuse osutaja (edaspidi UPT osutaja ja ka ettevõtja) peab tulu- ja kuluarvestust eraldi (PostiS § 40 lõige 1):

1) universaalse postiteenuse kogumisse kuuluva postiteenuse kohta;
2) iga teenuse lõikes, mille osutamiseks kasutatakse universaalse postiteenuse kogumisse kuuluva postiteenusega ühiseid ressursse.

UPT osutaja peab rakendama tegevuspõhist kuluarvestust (PostiS § 40 lõige 2). UPT osutaja tulu- ja kuluarvestus peab lähtuma universaalse postiteenuse osutamise protsessist ning selgelt piiritlema selleks vajalikud ressursid, tegevused ja teenused (PostiS § 40 lõige 3).

UPT osutaja esitab taotluse põhjendatud tasu suuruse kooskõlastamiseks Konkurentsiametile (edaspidi ka amet) koos põhjenduste ja arvutustega (PostiS § 39^3 lõige 1). Lähtudes PostiS-st on koostatud aruandetabelid (küsimustik), mis on avalikustatud ameti veebilehel: www.konkurentsiamet.ee.

2 MÕISTED

2.1. Kooskõlastamismenetlus (ex-ante) – UPT põhjendatud tasu kooskõlastamismenetlus.

2.2. Järelevalvemenetlus (ex-post) – pärast UPT põhjendatud tasu rakendamist läbiviidav järelevalvemenetlus.

2.3. Muu tegevus – tegevused, mis ei ole seotud UPT teenuste osutamisega.

2.4. Regulatsiooniperiood – 12-kuuline periood, mille prognoositud müügikogus, kulud ja põhjendatud tulukus on UPT osutamisega seotud põhjendatud tasu arvutamise aluseks. Regulatsiooniperiood ei pea kattuma kalendriaasta ega ettevõtja majandusaastaga.

2.5. UPT – PostiS § 5 lõigetes 2 ja 2^1 nimetatud posti- ja lisateenused on: 1) ülemaailmses postikonventsioonis ja selle eeskirjades kirjeldatud kirisaadetise riigisisene ja rahvusvaheline edastamine liht- ja tähtsaadetisena; 2) kuni 20 kg kaaluva rahvusvahelise postipaki edastamine tähtsaadetisena; 3) kirisaadetise ja postipaki kindlustamine; 4) kirisaadetise ja postipaki jälgimine.

2.6. UPT riiki sisenevad saadetised – riiki sisenevad saadetised, mis ei kuulu PostiS § 5 lõigetes 2 ja 2^1 sätestatud UPT teenuste hulka.

2.7. UPT osutaja – üldhuviteenuse osutaja majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse tähenduses, kes määratakse avaliku konkursiga (PostiS § 5 lõige 5 ja § 6 lõige 1).

3 KÜSIMUSTIK UPT OSUTAJALE

Täidetult peab küsimustik sisaldama andmeid, mille alusel on ametil võimalik läbi viia UPT põhjendatud tasu kooskõlastamismenetlust (ex-ante) või järelevalvemenetlust (ex-post), et kontrollida taotletud või varasemalt kooskõlastatud põhjendatud tasu kulupõhisust (PostiS § 39[1] lõige 2).

3.1. UPT osutajale põhjendatud tasu arvutamiseks vajalik küsimustik koosneb alljärgnevatest tabelitest:

3.1.1 Kasumiaruanne

Kasumiaruande tabel täidetakse UPT teenuste, UPT riiki sisenevate saadetiste, perioodika ning muude teenuste kohta eraldi. Kasumiaruande täitmise selgitus on toodud juhendi lisas 1.

Lisaks arvandmetele tuleb UPT osutajal esitada:

- *selgitused ja põhjendused postkontorite-, postkastide-, postipunktide-, pakiautomaatide- ja transpordivahendite arvu muutuse põhjuste kohta juhul, kui see planeeritakse erinevaks võrreldes ajalooliste andmetega;*
- *selgitused ja põhjendused töötajate arvu (sh UPT osutamisega seotud kokku, sellest kirjakandjad, sorteerijad ja postkontorite töötajad) muutuse põhjuste kohta;*
- *selgitused ja põhjendused riiki sisenevate saadetiste tulude ja kulude kujunemise kohta.*

Tabeli veergudes "Vastavalt raamatupidamise aruandele" toodud andmed peavad olema kooskõlas majandusaasta kasumiaruande andmetega.

3.1.2 UPT müük

Lisaks arvandmetele tuleb UPT osutajal esitada:

- *selgitused ja põhjendused põhjendatud tasu hinnapakettide kaupa UPT müügikoguste muutuse kohta;*
- *selgitused ja põhjendused põhjendatud tasu hinnapakettide kaupa UPT lubatud müügitulu jagamise põhimõtete kohta.*

3.1.3 Investeeringud

Lisaks arvandmetele tuleb UPT osutajal esitada selgitused ja põhjendused investeeringute vajalikkuse ning nende UPT-le jagamise põhimõtete kohta.

3.1.4 PV[1] nimekiri ja kulum

Koos hinnataotlusega esitatud kasutusõigusena renditava põhivara nimekirjaga (MS Exceli failina, vt metoodika p 6) tuleb UPT osutajal esitada selgitused ja põhjendused põhivara soetus- ja jääkmaksumuse ning kulumi UPT-le jagamise põhimõtete kohta.

3.1.5 Põhivara arvestus

Põhivara arvestuses kajastada materiaalne põhivara ja immateriaalne põhivara (üksnes IT ja litsentsid) tegevuste kaupa (eraldi UPT teenused, UPT riiki sisenevad saadetised, perioodika ja muude teenustega seotud põhivara).

[1] Põhivara

3.1.6 Reguleeritav põhivara

Reguleeritava põhivara tabeli andmed kantakse üle põhivara arvestuse tabelist.

3.1.7 Hinnataotlus

Kajastatakse taotletava põhjendatud tasu kujunemine UPT teenustele lubatud müügitulu alusel hinnapakettide kaupa.

Lisaks arvandmetele tuleb UPT osutajal esitada selgitused ja põhjendused kõikide hinnapakettide kaupa UPT teenustele lubatud müügitulu jagamise põhimõtete kohta.

Vajaduse korral võib tulu/kulu artikleid veelgi põhjalikumalt selgitada või täpsemalt liigitada ning lisada täiendavaid ridu. Lisaridade sissetoomist palume kommenteerida seletuskirjas. Samuti võib vastava tulu/kulukirje puudumisel tabelite ülevaatlikkuse huvides **ridu ja veerge peita, mitte kustutada.**

3.1.8 Hinnataotluse lisa 1

Kajastatakse UPT rahvusvahelise postipakkide tähtsaadetisena (kaaluga kuni 20 kg) taotletava põhjendatud tasu kujunemine hinnapaketis (lehel „Hinnataotlus") aluseks võetud lubatud müügitulu alusel, kaalukategooriate ja riikide kaupa.

Lisaks arvandmetele tuleb UPT osutajal esitada selgitused ja põhjendused rahvusvahelise postipakkide tähtsaadetisena (kaaluga kuni 20 kg) lubatud müügitulu jagamise põhimõtete kohta kaalukategooriate ja riikide kaupa.

3.2. Konkurentsiameti välja töötatud metoodika [2] alusel **ei aktsepteerita** UPT põhjendatud tasu kooskõlastamisel ja kontrollimisel alljärgnevaid kulusid (PostiS § 39[2] lõige 2):

1) ebatõenäoliselt laekuvate nõuete kulu;
2) erisoodustuse kulu;
3) finantskulu;
4) sponsorluskulu, kingituste ja annetuskulu;
5) tulumaksukulu;
6) UPT osutamisega mitteseotud kulu;
7) õigusaktide alusel ettevõtjale määratud trahvid ja viivised ning muud rahalised kohustused, mis on tingitud ettevõtja kohustuse täitmata jätmisest.

4 KÜSIMUSTIKU TÄITMISE JA ESITAMISE KORD

UPT osutaja täidab ja esitab täidetud küsimustiku ametile järgmistel juhtudel:

- kui esitatakse taotlus UPT põhjendatud tasu kooskõlastamiseks (ex-ante);
- kui amet vajab andmeid järelevalvemenetluse (ex-post) läbiviimiseks.

[2] Kaalutud keskmisel kapitali hinnal põhinev universaalse postiteenuse põhjendatud tasu arvestamise ühtne metoodika.

Küsimustik, seletuskiri ja muud lisamaterjalid esitatakse Konkurentsiameti e-posti aadressile info@konkurentsiamet.ee (sh küsimustik, andmikud MS Excel formaadis), UPT osutaja allkirjaõigusliku isiku (vastavalt äriregistri kandele) digitaalse allkirjaga.

Küsimustikus tuleb andmed esitada 12-kuuliste perioodidena, sõltuvalt majandusaasta alguse- ja lõpukuupäevast. Andmed tuleb esitada 12-kuulise perioodi ehk majandusaasta kohta, alates millest kooskõlastati hinnataotluse esitamise ajal kehtiv põhjendatud tasu (samuti majandusaasta, mille kohta esitatud tegelikud andmed ei ole veel auditeeritud). Näiteks soovib ettevõtja esitada taotluse UPT põhjendatud tasu kooskõlastamiseks septembris 2026. Taotluse esitamise ajal kehtivad UPT tasud, mis ei ole Konkurentsiametiga kooskõlastatud. Ettevõtjal tuleb täita tabelid majandusaastate 2024 ja 2025 kohta (tegelikud andmed), jooksva majandusaasta kohta (prognoos) ja jooksvale majandusaastale järgneva majandusaasta kohta (prognoos). Kui ettevõtja taotleb põhjendatud tasu kooskõlastamist, millede rakendamise alguskuupäev ei lange kokku majandusaasta algusega, siis juhindutakse alljärgnevast:

- kui põhjendatud tasu taotletakse majandusaasta I poolaastal, võetakse taotluses regulatsiooniperioodiks jooksva majandusaasta andmed;
- kui põhjendatud tasu taotletakse majandusaasta II poolaastal, võetakse taotluses regulatsiooniperioodiks jooksvale majandusaastale järgneva majandusaasta andmed.

Näide: Ettevõtja majandusaasta algab 01. jaanuar ja lõpeb 31. detsember. Kui põhjendatud tasu kooskõlastamise taotlus esitatakse septembris 2026 ja kooskõlastatud tasusid rakendatakse alates detsembrist 2026, siis veerus „Majandusaasta 2026“ kajastatakse 2026. a prognoosandmed ning täiendavalt tuleb ettevõtjal esitada prognoosandmed 2027. aasta kohta. Seega käsitletakse taotluse analüüsimisel regulatsiooniperioodina veerus „Majandusaasta 2027“ kajastatud prognoosandmeid.

Kui UPT osutaja ei täida küsimustiku tabeleid, ei selgita ega põhjenda põhjendatud tasu moodustamise aluseid, mis on vajalik taotletud põhjendatud tasu kooskõlastamiseks, **loeb amet esitatud taotluse puudustega taotluseks ning ei alusta selle menetlemist enne puuduste likvideerimist** (haldusmenetluse seaduse (HMS) § 15 lõige 2). Menetlustähtaeg loetakse alanuks alates nõuetekohase taotluse registreerimisest (HMS § 33 lõige 2).

Lisaks eeltoodule:

1) Konkurentsiamet võib vajadusel punktides 3 toodud tabelite loetelu täiendada.
2) UPT osutaja esitab ametile küsimustiku täidetud tabelid, kui regulatsiooniperioodiks soovitakse kooskõlastada uus põhjendatud tasu.
3) Esmakordse taotluse korral esitatakse punktis 3 nimetatud küsimustik eelneva kahe aasta, jooksva majandusaasta ning sellele järgneva majandusaasta (regulatsiooniperiood) kohta. **Edaspidi esitatakse tegelikud andmed nende majandusaastate kohta, mille prognoosandmed (nt majandusaasta 2026 ja 2027) võeti aluseks taotluse esitamise hetkel kehtiva UPT põhjendatud tasu kooskõlastamisel.**

Näide 1: UPT osutaja soovib kooskõlastada põhjendatud tasu esmakordselt regulatsiooniperioodiks (2027). Hetkel kehtivad UPT tasu ei ole Konkurentsiameti poolt kooskõlastatud. Sellisel juhul esitab ettevõtja täidetud küsimustiku majandusaastate 2024 ja 2025 tegelike andmetega ning jooksva majandusaasta 2026 ja sellele järgneva majandusaasta 2027 (regulatsiooniperiood) prognoosandmetega.

Näide 2: Peale esmakordselt kooskõlastamist esitab UPT osutaja märtsis 2028 taotluse põhjendatud tasu kooskõlastamiseks uueks regulatsiooniperioodiks (majandusaasta 2028). Sellisel juhul esitab ettevõtja täidetud küsimustiku majandusaastate 2026 ja 2027 tegelike andmetega ning jooksva majandusaasta 2028 (regulatsiooniperiood) prognoosandmetega.

Näide 3: Peale esmakordselt kooskõlastamist esitab UPT osutaja septembris 2028 taotluse põhjendatud tasu kooskõlastamiseks uueks regulatsiooniperioodiks (majandusaasta 2029). Sellisel juhul esitab ettevõtja täidetud küsimustiku majandusaastate 2026 ja 2027 tegelike andmetega ning jooksva majandusaasta 2028 ja sellele järgneva majandusaasta 2029 (regulatsiooniperiood) prognoosandmetega.

4) Punktis 3.1.3 nimetatud investeeringute tabeli juurde tuleb UPT osutajal esitada seletuskiri, mis peab sisaldama põhjendusi investeeringute tegemise vajalikkuse kohta objektide kaupa koos tasuvusanalüüsiga ning mõjuga põhjendatud tasu kujunemisele.

   Lisaks punktis 3 nimetatud küsimustiku tabelite täitmisele võib amet UPT osutajalt täiendavalt nõuda investeeringute kava esitamist 5-aastases perspektiivis majandusaastate lõikes koos põhjendustega (investeeringute mõju analüüs UPT põhjendatud tasu kujunemisel).

5) PostiS § 45 lõike 4 alusel peab Konkurentsiameti ametnik tagama talle seoses tööülesannete täitmisega teatavaks saanud posti- ja ärisaladuse hoidmise ning tal on õigus kasutada nimetatud teavet ainult oma tööülesannete täitmiseks. Lähtudes eeltoodust tuleb UPT osutajal taotluse materjalides esitatud andmete juures ära märkida, millist informatsiooni ja millisel põhjusel/põhjustel peab ettevõtja oma ärisaladuseks. [3]

6) Juhend ei piira Konkurentsiameti seadusest tulenevaid järelevalvevolitusi. Konkurentsiamet võib järelevalvemenetluses (ex-post), sõltuvalt konkreetse juhtumi asjaoludest, nõuda täiendavaid andmeid, dokumente ja selgitusi.

[3] Vt ka Konkurentsiameti ärisaladuse juhis www.konkurentsiamet.ee .

LISA 1. TAOTLUSE LEHEL „KASUMIARUANNE" TOODUD VEERGUDE SELGITUS

Taotluse leht „Kasumiaruanne"		**Selgitused**
Veerg 1	Ettevõtja raamatupidamislikud andmed.	Esitatakse ettevõtte tegevuse kohta tervikuna.
Veerg 2	Konkurentsiameti kooskõlastamismenetluses (ex-ante) põhjendatud tasu aluseks võetava posti- ja lisateenuste müük PostiS § 5 lg-te 2 ja 2^1 alusel.	Lehel „Hinnataotlus" on UPT teenused jaotatud gruppidesse: a) riigisisene liht- ja tähtkirisaadetis, b) rahvusvaheline liht- ja tähtkirisaadetis, c) rahvusvaheline postipakk tähtsaadetisena (kaaluga kuni 20 kg), d) lisateenused, sh kirisaadetise kindlustamine, postipaki kindlustamine, kirisaadetise jälgimine ja postipaki jälgimine. Lehel „Hinnataotluse lisa 1" jaotatakse rahvusvahelised postipakid tähtsaadetisena (kaaluga kuni 20 kg) kaalukategooriate ja riikide kaupa.
Veerg 3	UPT riiki sisenevad saadetised	Ei ole seotud veerus 2 nimetatud teenustega.
Veerg 4	Perioodika	Ei ole seotud veerus 2 nimetatud teenustega.
Veerg 5	Muude teenuste müük.	Muu tegevus, mis ei ole seotud veergudes 2 kuni 4 nimetatud teenustega.